

Analiza mormântului 10 din necropola de la Cluj – strada Zápolya (Dostoievski, gen. Traian Moşoiu)

E. GÁLL, SZ. GÁLL, M. VREMIR, B. GERGELY

Necropola din strada Zápolya se situează pe latura estică a terasei Someşului, numită „Kövespad”. Primele descoperiri arheologice, datând din secolele X–XI la Cluj, au ieşit la lumină în anul 1911, în cursul unor exploatări de pietriş în extremitatea sudică a parcelei cu nr. 78 din strada Zápolya, când au fost cercetate 7 morminte şi s-a recuperat inventarul unuia (M.1–8), urmând ca mai apoi în 1942, să fie cercetate alte 3 morminte (M.9–11). Mormântul 10 a fost descoperit şi documentat de către Gyula László în jurul zilei de 20 septembrie 1942. Inventarul mormântului consta în trei aplici, 10 vârfuri de săgeţi, resturile de fier ale tolbei de săgeţi, sabia, o agăţătoare de tolbă de arc, scăriţe în formă de pară, zăbală. Cele mai importante şi interesante probleme pune agăţătoarea de arc. Analogii pentru agăţătoarea de tolbă pentru arc se găsesc în mai multe descoperiri din bazinul carpatic, însă un exemplar aproape identic nu se cunoaşte în această regiune. Astfel, acest tip de piesă poate fi socotit o dovadă a comerţului sau o consecinţă şi o dovadă a imigraţiei de la sfârşitul secolului al IX-lea şi începutul celui de-al X-lea, un aspect al culturii materiale a primei generaţii a „cuceritorilor maghiari” (hungarian conquerors, honfoglaló magyarság). De fapt, ce înseamnă „prima generaţie”? În analiza textului încercăm să dăm un răspuns la această problemă. Materialul osteologic s-a păstrat în condiţii proaste. În prelucarea materialului, am urmat metode diferite: analiza suturilor ecto- şi endocraniene, dantura, indice craniene, unghia mandibulei şi fazele de osificare ale oaselor lungi (Martin, Saller; Nemeskéri ş.a.; Sjøvold). Caracterul craniului indică un bărbat decedat între 35–40 de ani ai vieţii lui. Trăsăturile craniului în comparaţie cu M.44 din cimitirul „Kincseshegy” de la Hunedoara arată semnele unui craniu dolichocran cu indice craniene pentru tipul nordic şi Riazan, oasele lungi sunt gracile, cu o statură medie, apar semne epigenetice pe craniu (oasele Worm) în ambele cazuri. Pe baza dentiţiei şi a elementelor morphometrice, se poate aprecia ca oasele calului provine de la un mascul adult de statură medie (7–8 ani). Osul de oaie, după ritual aparţine unui subadult.